

CRNA GORA
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

FILOLOŠKA GIMNAZIJA

Predmetni program

ŠPANSKI JEZIK

drugi strani jezik
I, II, III i IV razred

Podgorica

2020.

SADRŽAJ

A. NAZIV PREDMETA	3
ŠPANSKI JEZIK – drugi strani jezik.....	3
B. ODREĐENJE PREDMETA.....	3
C. CILJEVI PREDMETA	4
D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA	4
E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA	5
I razred.....	5
II razred.....	9
III razred.....	13
IV razred.....	17
F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA.....	21
G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA	28
H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNIH ISHODA.....	30
I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA (STRUČNA SPREMA I LITERATURA)	36

A. NAZIV PREDMETA

ŠPANSKI JEZIK – drugi strani jezik

B. ODREĐENJE PREDMETA

U našem obrazovno-vaspitnom sistemu važnost izučavanja stranih jezika je tradicionalno prepoznata vrijednost još od najranijeg školskog uzrasta.

Španski jezik, u odnosu na druge strane jezike, nešto kasnije dobija svoje mjesto u nastavnom programu, ali vremenom zavređuje sve više pažnje i interesovanja. Tome u prilog ide i činjenica da je ovaj jezik bogate kulturne i istorijske tradicije, veoma rasprostranjen u svijetu i da je po broju izvornih govornika na drugom mjestu, poslije mandarinskog kineskog. Ako to pretvorimo u brojke, u pitanju je gotovo 500.000.000 ljudi, odnosno 21 zemlja svijeta (Španija, 19 zemalja Latinske Amerike i Ekvatorijalna Gvineja). Ne treba zanemariti ni veliki broj govornika u Sjedinjenim Američkim Državama kojima je španski maternji jezik (oko 47.000.000). Ogromno geografsko prostranstvo španskog govornog područja i impresivna tendencija rasta, sve više nameću potrebu i želju za izučavanjem ovog jezika.

Nastava i učenje španskog jezika treba da pomognu učenicima¹ da, kroz savladavanje i usvajanje jezičkih kompetencija i vještina, stiču neophodna znanja i tehnike za formiranje funkcionalnog i svrsishodnog jezičkog izraza. Interkulturalna, estetska i etička komponenta, kao nezaobilazni pratioci tokom učenja stranog jezika, doprinose ukupnom intelektualnom razvoju učenika i uspostavljanju pravilne ravnoteže u odnosu na opšteprihvaćene kulturološke vrijednosti i svijest o sopstvenom identitetu.

Pored humanističke dimenzije, poznavanje španskog jezika pomaže i u profesionalnom i stručnom napredovanju iz oblasti u kojima Crna Gora sarađuje sa partnerima iz španskog govornog područja kao što su: turizam, ugostiteljstvo, razni oblici privredne i univerzitetske saradnje, prevodilačka djelatnost, državna administracija, diplomatija i sl. Grade se lingvistički, ali i interkulturalni mostovi sa hispanofonim zemljama i narodima, a time bogati sopstvena biografija.

Španski jezik kao drugi strani jezik, izučava se od prvog do četvrtog razreda filološke gimnazije kao **obavezni predmet**.

Broj časova namijenjen nastavi predmeta *Španski jezik* po razredima

Razred	Sedmični broj časova	Ukupni broj časova	Obavezni dio (80–85%)	Otvoreni dio (15 do 20%)	Teorijska nastava (TN)	Vježbe i ostali vidovi
I	3	108	88	20	44	64
II	3	108	88	20	44	64
III	3	108	88	20	44	64
IV	3	99	84	15	40	59

¹ Svi izrazi koji se u ovom dokumentu koriste u muškom rodu, obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

C. CILJEVI PREDMETA

Osnovni ciljevi *Španskog jezika* kao drugog stranog jezika u specijalizovanom odjeljenju filološke gimnazije su:

- razvijanje komunikativnih sposobnosti, odnosno usmenog i pismenog sporazumijevanja na španskom jeziku u skladu sa nivoom B1+ i upotreba španskog jezika izvan granica maternjeg;
- upoznavanje španskog jezika kroz njegovo poređenje sa maternjim jezikom na nivou fonetike, morfologije, sintakse, semantike i leksike;
- usvajanje i proširivanje znanja iz drugih predmeta i disciplina kroz učenje španskog jezika;
- razvijanje svijesti o sopstvenom kulturnom identitetu i vrijednostima kroz učenje španskog jezika i povezivanje sa kulturnim zajednicima španskog govornog područja, stvaranje pozitivnog odnosa prema različitostima, razbijanje predrasuda i širenje duha tolerancije u sopstvenom, ali i interkulturalnom i plurilingvalnom okruženju;
- podsticanje učenika na saradnju, poštovanje ličnosti, timski rad, demokratiju i konstruktivnu kreativnost;
- podsticanje razvoja učenikove ličnosti u intelektualnom, emocionalnom i moralnom smislu;
- podsticanje učenika na samostalan rad, dalje usavršavanje i uključivanje u različite oblike formalnog i neformalnog obrazovanja.

D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Jedno od najvažnijih načela u vaspitno-obrazovnom procesu jeste načelo interdisciplinarnosti, odnosno integracije smisleno povezanih sadržaja različitih naučnih disciplina. Interdisciplinarnost podstiče učenike na građenje sveobuhvatne slike izučavanih sadržaja, na kvalitetnije i kreativnije učenje, kao i na povezivanje novih sa usvojenim znanjima. To doprinosi temeljnijem opštem obrazovanju upotrebljivom u različitim aktuelnim i budućim aktivnostima svakog pojedinca.

Španski jezik je, uz ostale strane jezike, zbog prirode svog predmeta povezan sa svim vaspitno-obrazovnim oblastima i međupredmetnim temama i gotovo svim nastavnim predmetima.

Sadržajno i metodološki, *španski jezik* je najviše povezan sa maternjim jezikom (*crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost*), te s drugim stranim jezicima, tako da već usvojena znanja iz ovih predmeta olakšavaju njegovo razumijevanje i usvajanje znanja.

U okviru predmeta *psihologije, sociologije i filozofije* učenik stiče odgovarajuća znanja o motivaciji, emocijama i stavovima, kulturi dijaloga i komunikacijskim vještinama, društvu i načinu razmišljanja, što omogućava lakše shvatanje ideja i vremena značajnih imena u ovim oblastima na španskom govornom području.

Nastavu *biologije, ekologije i zaštite životne sredine, hemije i fizike* za španski jezik vezuju teme iz različitih oblasti, kao npr. život u skladu sa prirodom, očuvanje životne sredine i društveno odgovorno ponašanje.

Pronalaženjem informacija i materijala za *španski jezik* putem *informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT)*, razvija se informatička pismenost i podstiče samostalnost u radu.

Pojedini sadržaji i teme iz *likovne i muzičke umjetnosti, geografije i istorije* vezuju se za nastavu španskog jezika, prvenstveno u oblastima koje obrađuju kulturne, umjetničke, društveno-političke, geografske i istorijske odlike zemalja i naroda španskog govornog područja.

Pomenute korelacije sa španskim jezikom su samo dio sveukupnih korelacija u nastavnom procesu i zadatak nastavnika² je da učenike navodi i podstiče da ih, osim uz njihovu pomoć, i samostalno pronalaze. Pored toga, neophodna je i saradnja nastavnika na nivou svih aktiva u školi i pažljivo zajedničko planiranje godišnjih nastavnih planova. Takav način planiranja predstavlja za nastavnike lakše i efikasnije ostvarivanje nastavnih i obrazovnih ciljeva, a za učenike produktivnije učenje i sticanje znanja.

Što se međupredmetnih oblasti/tema tiče, one su obavezne u svim nastavnim predmetima i svi nastavnici su obavezni da ih ostvaruju. Međupredmetne oblasti/teme su sadržaji koji omogućavaju da se u opšteobrazovni kurikulum uključe određeni ciljevi i sadržaji obrazovanja koji nisu dio formalnih disciplina ili pojedinih predmeta, ili koji su po strukturi interdisciplinarni. Ovi sadržaji doprinose integrativnom pristupu opšteg obrazovanja i u većoj mjeri povezuju sadržaje pojedinih predmeta.

E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA

I razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1 – SLUŠANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije opšti smisao i relevantne informacije iz kraćeg teksta (audio ili video zapisa) poznate tematike na standardnom španskom jeziku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- razlikuje glasove i glasovne grupe kojih nema u maternjem jeziku;
- razumije kratke i jednostavne dijaloge iz svakodnevnog života;
- razumije i prati jednostavna i kratka pitanja, uputstva, upozorenja, obavještenja;
- razumije suštinu i izdvoji specifične informacije iz kraćeg slušanog teksta poznate tematike;
- prepozna okolnosti sporazumijevanja i raspoloženje govornika u slušanom tekstu.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitanog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- uče da prepoznaju pojedine glasove, glasovne grupe, naglasak, ritam i intonaciju španske rečenice;
- slušaju i prepoznaju riječi i izraze iz kraćeg živog ili snimljenog govora na standardnom španskom jeziku;
- odgovaraju na pitanja u vezi sa slušanim tekstom verbalno ili neverbalno;
- povezuju logički slike sa slušanim tekstom.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

² Svi izrazi koji se u ovom dokumentu koriste u muškom rodu, obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

Obrazovno-vaspitni ishod 2 – GOVOR

Na kraju učenja učenik će moći da opiše na jednostavan način porodicu i prijatelje, svakodnevne radnje i zbivanja, kao i da započne i održava razgovor na bliske i poznate teme.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- izgovara pravilno glasove i glasovne grupe, naglašava riječi i intonira rečenice;
- učestvuje u razgovoru u vezi sa poznatim temama;
- izrazi zadovoljstvo/nezadovoljstvo, prihvatanje/neprihvatanje, zahvalnost, izvinjenje;
- izrazi svoje potrebe, želje, namjere;
- postavi i odgovori na pitanja u vezi sa poznatim temama;
- da/odbije predloge/savjete na učtiv način;
- opiše ili predstavi osobe, predmete, mjesta, uobičajene aktivnosti;
- govori jednostavnim i smislenim jezikom o sadašnjim, prošlim i budućim dešavanjima.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Aktivnosti učenja**

Učenici:

- vježbaju izgovor španskih glasova, glasovnih grupa i riječi, naglasak, ritam i intonaciju španske rečenice;
- postavljaju pitanja i odgovaraju na njih;
- igraju uloge (juego de roles) i simuliraju govorne situacije;
- sastavljaju kraće dijaloge na poznate teme;
- učestvuju u kraćem razgovoru o poznatim i bliskim temama;
- učestvuju u projektnim zadacima, samostalno, u paru ili u grupi.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25**Obrazovno-vaspitni ishod 3 – ČITANJE**

Na kraju učenja učenik će moći da razumije opšti smisao i glavne informacije kraćeg pisanog teksta o bliskim temama na standardnom španskom jeziku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prepozna vrstu pročitanoog teksta;
- izdvoji glavnu poruku u tekstu;
- izdvoji osnovne i specifične informacije u tekstu poznate tematike;
- predvidi značenje nepoznatih riječi i izraza na osnovu konteksta;
- prepozna vankontekstualne okolnosti (raspoloženje govornika, situacija, namjena teksta);
- izvede zaključke o porukama koje nijesu eksplicitno navedene u tekstu.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Aktivnosti učenja**

Učenici:

- čitaju različite vrste kraćih tekstova jednostavne sadržine;
- čitaju kraći tekst i pronalaze značenje nepoznatih riječi na osnovu konteksta i vankontekstualnih okolnosti;
- pronalaze opšti sadržaj i smisao, osnovne ideje i detalje u tekstu;
- prate i razumiju uputstva i postupaju u skladu sa njima;
- rješavaju zadatke u vezi sa pročitanim tekstem.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

Obrazovno-vaspitni ishod 4 – PISANJE

Na kraju učenja učenik će moći da piše kraće tekstove na poznate teme koristeći uvježbanu leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- opiše sopstveni, ali i izgled, osobine i osjećanja članova svoje porodice i ljudi iz neposrednog okruženja;
- opiše predmete, mjesta, pojave, svakodnevne aktivnosti i aktuelna dešavanja;
- prepriča i opiše sadašnje, prošle i buduće događaje koristeći jednostavne jezičke strukture i poznatu leksiku;
- učestvuje u neformalnoj pisanoj interakciji na poznate teme (pisma, izvještaji o prethodnim i planiranim aktivnostima, malo složeniji formulari).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Aktivnosti učenja**

Učenici:

- prenose ili traže detaljnije informacije o sebi ili ljudima iz neposrednog okruženja;
- pišu kraće tekstualne forme (poruke, dijaloge, mejlove, pisma i sastave neformalne sadržine) u skladu sa formalnim pravilima karakterističnim za pojedinu vrstu teksta;
- pišu o svakodnevnim, prošlim i budućim aktivnostima i događajima uvježbanim jezičkim sredstvima;
- rade projektne zadatke, samostalno ili u paru/grupi.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25**c) Sadržaji/pojmovi:****Verbos**

- Los verbos: llamarse, ser, tener, y vivir
- El presente regular
- El presente irregular de estar, ser e ir
- El presente irregular: u>ue (jugar>juego)
- La expresión para+infinitivo
- La diferencia entre hay y está(n)
- El presente irregular o>ue

Sustantivos

- El género del sustantivo

Pronombres

- Los pronombres personales
- Los pronombres posesivos

Adjetivos

- Los adjetivos posesivos
- Los adjetivos invariables de género
- La concordancia de género y número de los adjetivos

Artículos

- Los artículos determinados e indeterminados

- **Los interrogativos** dónde, de dónde, cuántos y cómo
- **El orden de la frase**
- **Los cuantificadores** (demasiado, mucho, bastante, poco...)

Izbor leksike vezuje se za sljedeće teme u skladu sa nivoom i nastavnim materijalom:

Porodica, dom i okruženje

- Lični podaci
- Formulari, zahtjevi, dokumenta
- Brojevi, datumi, godišnja doba, praznici
- Države i nacionalnosti

Odnosi u porodici i društvu

- Porodica, prijatelji, poznanici, komšije
- Ljubav i prijateljstvo
- Grad i mjesta u gradu

Slobodno vrijeme i razonoda

- Vikend, izlasci
- Interesovanja mladih
- Internet, sport, muzika
- Književnost, film, pozorište, TV
- Društvene mreže

Obrazovanje

- Škola, predmeti u školi, obrazovne institucije
- Vrste i izbor zanimanja

Ishrana

- Vrste hrane i pića

Zdravlje

- Djelovi tijela
- Sport i fizička aktivnost

Kupovina

- Vrste prodavnica
- Moda i odijevanje

Putovanja

- Prevozna sredstva
- Dokumenta
- Praznici
- Raspust
- Znamenitosti

Uslužne djelatnosti

- Formulari i zahtjevi
- Plaćanje računa

Aktuelna zbivanja i društvo

- Način života
- Tradicija
- Mediji i nove tehnologije

Klima i vremenski uslovi

- Priroda
- Vremenska prognoza

Obrazovno-vaspitni ishod 1 – SLUŠANJE

Na kraju učenja učenik će moći da sluša i razumije tekst srednje dužine u vezi sa poznatom i bliskom tematikom na standardnom španskom jeziku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prepozna osnovni smisao i sadržaj složenijeg teksta sa tematikom iz svakodnevnog života;
- izdvoji specifične informacije iz kraćeg slušanog teksta na poznatu temu;
- prepozna okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje govornika, situacija, namjena teksta);
- izvede zaključke o porukama koje nijesu eksplicitno navedene.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- vježbaju prepoznavanje glasova, glasovnih grupa, naglasak, ritam, intonaciju rečenice;
- slušaju i prepoznaju nove riječi, izraze i rečenice u nepoznatom tekstu;
- slušaju autentičan živi ili snimljeni govor (audio ili video zapis) standardnog španskog registra;
- uočavaju logičke veze između djelova teksta nakon što ga ponovo odslušaju;
- rješavaju zadatke višestrukog izbora u vezi sa odslušanim tekstom.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

Obrazovno-vaspitni ishod 2 – GOVOR

Na kraju učenja učenik će moći da učestvuje u razgovoru u vezi sa svakodnevnim konkretnim aktivnostima i potrebama koristeći jednostavne jezičke strukture.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- opiše i predstavi sebe, osobe iz neposrednog okruženja, predmete i mjesta;
- opiše svakodnevne aktivnosti i događaje na jednostavan način;
- iskaže vremenske i prostorne odnose;
- izrazi osjećanja, potrebe, želje, interesovanja;
- izrazi svoje mišljenje, slaganje/neslaganje, dopadanje/nedopadanje i jednostavnim jezičkim sredstvima daje kratko objašnjenje;
- razmijeni sa sagovornicima osnovne informacije o obavezama i planovima;
- da traži pojašnjenje kod eventualnih nejasnoća u interakciji.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- vježbaju izgovor španskih glasova i riječi, naglasak, ritam i intonaciju španske rečenice;
- započinju i održavaju usmenu interakciju na poznate teme;
- postavljaju pitanja u vezi sa obrađenim temama i odgovaraju na njih;
- igraju uloge (juego de roles) simulirajući komunikaciju u određenim situacijama;
- pripremaju i simuliraju intervjue;
- rezimiraju tekst koristeći jednostavne jezičke strukture i obrađenu leksiku;
- učestvuju u problemskim zadacima.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

Obrazovno-vaspitni ishod 3 – ČITANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije opšti smisao i glavne informacije u tekstu srednje dužine o poznatoj temi na standardnom španskom jeziku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- pronađe, izdvoji i razumije relevantnu informaciju u različitim vrstama tekstova;
- razumije kraću ličnu poruku upućenu u svrhu korespondencije-pismo, mejl, razglednicu;
- poveže izmiješane fragmente teksta u smisaonu cjelinu;
- prepozna i utvrdi ključne ideje u tekstu o poznatoj temi;
- otkrije značenje nepoznatih riječi i izraza na osnovu konteksta i sadržaja pojedinih djelova teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Aktivnosti učenja**

Učenici:

- čitaju sa razumijevanjem srednje duge autentične, adaptirane ili tekstove iz udžbenika u kojima preovlađuju poznate riječi i izrazi;
- čitaju poruke lične prirode i odgovaraju na njih prateći odgovarajuću formu;
- čitaju tekst srednje dužine o poznatoj temi i rješavaju zadatke u vezi sa pročitanim tekstom;
- čitaju specifične vrste tekstova koji sadrže više različitih informacija (uputstvo, brošura, jelovnik, red vožnje, vremenska prognoza, obavještenja);
- pronalaze u pročitanim tekstu značenje nepoznatih riječi i izraza na osnovu konteksta i vankontekstualnih okolnosti.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25**Obrazovno-vaspitni ishod 4 – PISANJE**

Na kraju učenja učenik će moći da napiše tekst srednje dužine koristeći jednostavne jezičke strukture i uvježbanu leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- piše kratak smislen tekst koristeći primjeren jezički sadržaj i primjenjujući osnovna pravopisna pravila;
- piše neformalne poruke prijateljima i poznanicima o relevantnim temama i odgovara na njih;
- opiše događaje i iskaže prostorne i vremenske odnose;
- predstavi i opiše sebe, osobe iz neposrednog okruženja, predmete i mjesta;
- izrazi lična osjećanja, interesovanja, potrebe i želje;
- izrazi i obrazloži na jednostavan način svoje mišljenje, stavove i vrijednosti i upoređuje ih s drugima.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda**a) Aktivnosti učenja**

Učenici:

- pišu i odgovaraju na poruke neformalne sadržine (pisma, mejlovi, čestitke);
- učestvuju u diskusiji na blogu, forumu, društvenim mrežama;
- pišu vođene sastave srednje dužine u vezi sa poznatom tematikom;
- pišu kratak izvještaj, opis ili rezime nekog događaja iz ličnog iskustva;
- povezuju fragmente teksta u smisaonu cjelinu;
- učestvuju u projektnim zadacima.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

c) Sadržaji/pojmovi:

Verbos

- El presente irregular e>ie,e>i
- El presente irregular: la primera persona en -go
- La expresión estar+gerundio
- Verbos pronominales
- Verbos reflexivos
- La diferencia entre ser y estar
- El futuro
- El pretérito perfecto

Adjetivos

- Adjetivos demostrativos
- Los comparativos más frecuentes
- Los superlativos más frecuentes

Pronombres

- Los pronombres demostrativos
- Los pronombres de complemento directo
- Las construcciones con pronombres (a mí me gusta, a mí me duele)

Adverbios

- Los adverbios de lugar - aquí, ahí, allí
- Los numerales ordinales
- El uso de que, cual
- Las referencias temporales (por la mañana, por la tarde, y el fin de semana)
- Los marcadores de frecuencia (normalmente, a veces, casi nunca)
- El uso de ya y todavía

Izbor leksike vezuje se za sljedeće teme u skladu sa nivoom i nastavnim materijalom:

Porodica, dom i okruženje

- Porodica, odnosi u porodici, školi i društvu
- Moj dom, moj grad, moja zemlja
- Posjete i druženja
- Osjećanja, problemi

Odnosi u porodici i društvu

- Porodica, prijatelji, poznanici, komšije
- Ljubav i prijateljstvo
- Problemi i sukobi
- Države u okruženju i njihovi jezici
- Države španskog govornog područja
- Sopstvena kultura i kulture drugih naroda
- Običaji i tradicija

Slobodno vrijeme i razonoda

- Vikend, izlasci
- Proslave
- Interesovanja mladih, hobi
- Internet i TV

- Umjetnost (muzika, pozorište, bioskop, fotografija, film, književnost)
- Društvene mreže

Obrazovanje

- Škola, predmeti u školi, obrazovne institucije
- Prirodne nauke, matematika i tehnika
- Strani jezici
- Mobilnost
- Vrste i izbor zanimanja

Ishrana

- Vrste hrane i pića
- Zdrava ishrana
- Gastronomija

Zdravlje

- Djelovi tijela
- Higijena i zdravi stilovi života
- Sport i fizička aktivnost
- Bolesti i povrede

Kupovina

- Vrste prodavnica
- Moda i odijevanje

Putovanja

- Prevozna sredstva
- Dokumenta
- Praznici
- Raspust
- Znamenitosti
- Smještaj

Uslužne djelatnosti

- Formulari i zahtjevi
- Plaćanje računa
- Turizam
- Uslužni objekti za smještaj i ishranu

Aktuelna zbivanja i društvo

- Način života
- Kultura i tradicija
- Mediji i nove tehnologije
- Ekologija i životna sredina

Klima i vremenski uslovi

- Priroda
- Vremenska prognoza
- Vremenske nepogode

Snovi i želje

- Planovi za budućnost

Obrazovno-vaspitni ishod 1 – SLUŠANJE

Na kraju učenja učenik će moći da sluša i prati sa razumijevanjem autentičan tekst poznate tematike na standardnom španskom jeziku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- prepozna i razlikuje najzastupljenije varijante standardnog španskog jezika u slušanom tekstu;
- razlikuje govorne stilove (formalne, neformalne) uslovljene komunikacijskom situacijom;
- prepozna opšti smisao i ključne informacije u slušanom tekstu;
- procijeni uticaj intonacije na poruku koju govornik želi da prenese u različitim kontekstima;
- analizira implicitne informacije i poruke;
- prepozna okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje i emocije govornika, situacija).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- uče da prepoznaju pojedine glasove, glasovne grupe, naglasak, ritam i intonaciju španske rečenice;
- određuju značenje novih riječi i izraza, sintagmi i rečenica na osnovu prethodnog znanja i konteksta;
- slušaju izvorni govor, živ ili sa tonskih zapisa, u različitim jezičkim registrima;
- uče da logički povežu u smisaonu cjelinu ideje u slušanom tekstu;
- rješavaju složenije zadatke u vezi sa slušanim tekstom.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

Obrazovno-vaspitni ishod 2 – GOVOR

Na kraju učenja učenik će moći da komunicira na standardnom španskom jeziku u vezi sa poznatim temama koristeći složenije jezičke strukture.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- započne, održava, završi razgovor ili preuzme riječ;
- da traži savjet, predlog, objašnjenje;
- opiše mjesto, aktivnost, događaj iz sadašnjosti, prošlosti ili budućnosti koristeći jezičke (leksika i morfosintaksičke strukture) i nejezičke (gestikulacija, prozodija) elemente;
- izrazi različite emocije u skladu sa komunikacijskom situacijom, mijenjajući brzinu govora i rečeničnu intonaciju;
- izrazi svoj stav, mišljenje i ideje i obrazloži ih koristeći argumente;
- uporedi svoja iskustva sa iskustvima sagovornika.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- vježbaju pravilan izgovor španskih glasova, glasovnih grupa, naglasak, ritam i intonaciju španske rečenice;
- učestvuju u kraćem neplaniranom ili dužem planiranom razgovoru na poznate teme;
- igraju uloge (juego de roles) i simuliraju razgovor u određenim situacijama;
- pripremaju i simuliraju intervju;
- predstavljaju ukratko rezultate istraživanja na određenu temu, samostalno, u paru ili grupi;
- učestvuju u projektnim zadacima.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

Obrazovno-vaspitni ishod 3 – ČITANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije opšti smisao i ključne informacije u autentičnom tekstu srednje dužine.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- pronađe, razumije i izdvoji osnovnu poruku i suštinske informacije u autentičnim tekstovima (novinski članci, oglasi, reportaže, kritike, intervjui itd.);
- razumije uputstva i savjete o načinu ponašanja, upotrebi određenih predmeta ukoliko su pisana jednostavnim jezikom i/ili praćena vizuelnim elementima;
- razlikuje bitne od nebitnih informacija u tekstu u skladu sa smjernicama;
- nasluti značenje nepoznatih riječi i izraza na osnovu konteksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju tekstove srednje dužine različitih stilova i rješavaju zadatke;
- čitaju i analiziraju sadržinu i poruke kraćih i srednje dugih autentičnih tekstova: novinskih članaka, oglasa, reportaža, statistika, intervjua, izvještaja itd;
- pronalaze, upoređuju i analiziraju informacije i poruke iz različitih vrsta tekstova (uputstva, savjeti, objašnjenja itd.);
- pronalaze i analiziraju implicitne informacije i poruke u tekstu i izvode zaključke.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

Obrazovno-vaspitni ishod 4 – PISANJE

Na kraju učenja učenik će moći da piše neformalne tekstove srednje dužine i kraće formalne tekstove koristeći odgovarajuće jezičke forme.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- piše poruke i pisma formalnog i neformalnog sadržaja koristeći primjerene formule pismenog izražavanja;
- piše kraći izvještaj, opis nekog događaja ili rezime dešavanja/aktivnosti iz ličnog iskustva koristeći primjerena jezička sredstva;
- popuni formulare, ankete i različite obrasce u ličnom i obrazovnom domenu;
- izrazi svoje stavove o poznatim temama obrazlažući ih argumentima;
- piše poruke, mejlove i učestvuje u diskusiji na blogu ili forumu.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- usvajaju pravila i smjernice za pisanje različitih vrsta formalnih tekstova;
- pišu samostalno, u paru ili u grupi vođene sastave srednje dužine;
- pišu pisma i poruke formalne i neformalne sadržine;
- pišu samostalno, u paru ili u grupi vođene ili samostalne priče srednje dužine;
- uče da logički povežu ideje i djelove teksta i da ih interpretiraju jasno, ostvarujući smislenu cjelinu;
- učestvuju u projektnim zadacima.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 25

c) Sadržaji/pojmovi:

Verbos

- Las perífrasis verbales: hay que + infinitivo, tener que + infinitivo, se puede + infinitivo...
- El imperativo
- El pretérito indefinido
- Los marcadores temporales (ayer, el otro día, el año pasado, en abril...)
- El contraste entre p. perfecto y p. indefinido
- El pretérito imperfecto
- El contraste del p. imperfecto respecto al p. indefinido y el p. perfecto
- Las formas de referirse al futuro (ir a + infinitivo, querer + infinitivo, pensar + infinitivo)
- Los marcadores temporales de futuro (manana, pasado manana, el próximo verano...)
- El presente con valor de futuro
- Los verbos con preposición (ir a, pasar por, salir de, volver a y volver de, llegar a, entrar en, quedarse en)

Pronombres

- La posición de los pronombres
- El doble pronombre
- **La condición**
- **El orden del relato** (primero, después, luego, al final)
- **El uso de algo, nada, alguien, nadie, alguno, ninguno**
- **Las frases de relativo** (donde y que)
- **Las oraciones interrogativas indirectas**

Izbor leksike vezuje se za sljedeće teme u skladu sa nivoom i nastavnim materijalom:

Porodica, dom i okruženje

- Porodica, odnosi u porodici, školi i društvu
- Moj dom, moj grad, moja zemlja
- Posjete i druženja
- Osjećanja, problemi

Odnosi u porodici i društvu

- Porodica, prijatelji, poznanici, komšije
- Ljubav i prijateljstvo
- Problemi i sukobi
- Države u okruženju i njihovi jezici
- Države španskog govornog područja
- Kulturno nasljeđe
- Praznici i tradicija
- Običaji i tradicija
- Politički angažman

Slobodno vrijeme i razonoda

- Vikend, izlasci
- Proslave
- Interesovanja mladih, hobi
- Internet i TV
- Umjetnost (muzika, pozorište, bioskop, fotografija, film, književnost)
- Društvene mreže

Obrazovanje

- Škola, predmeti u školi, obrazovne institucije
- Prirodne nauke, matematika i tehnika
- Strani jezici
- Mobilnost
- Vrste i izbor zanimanja

Ishrana

- Vrste hrane i pića
- Zdrava ishrana
- Gastronomija

Zdravlje

- Djelovi tijela
- Higijena i zdravi stilovi života
- Sport i fizička aktivnost
- Bolesti i povrede
- Zdravstveni sistem

Kupovina

- Vrste prodavnica
- Moda i odijevanje

Putovanja

- Prevozna sredstva
- Dokumenta
- Praznici
- Raspust
- Znamenitosti
- Smještaj

Uslužne djelatnosti

- Formulari i zahtjevi
- Plaćanje računa
- Turizam
- Uslužni objekti za smještaj i ishranu
- Državne službe i institucije

Aktuelna zbivanja i društvo

- Način života
- Kultura i tradicija
- Mediji i nove tehnologije
- Ekologija i životna sredina
- Održivi turizam

Klima i vremenski uslovi

- Priroda
- Vremenska prognoza
- Klimatske promjene
- Vremenske nepogode

Snovi i želje

- Planovi za budućnost

Obrazovno-vaspitni ishod 1 – SLUŠANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije duže autentične tekstove iz različitih registara španskog jezika o poznatim i manje poznatim temama iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- razlikuje stilove i registre odslušanih tekstova;
- razumije opšti smisao i pronađe ključne informacije u informativnoj/zabavnoj radio/televizijskoj emisiji, intervjuu, reportaži;
- prepozna i analizira stavove, ideje i mišljenja (sa)govornika;
- prepozna vankontekstualne okolnosti (raspoloženje, status i međusobni odnos (sa)govornika, situacija, svrha komunikacije).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju autentične tekstove različitih jezičkih stilova i registara jasno praveći razliku;
- prepoznaju logičke veze u slušanom tekstu složenije jezičke strukture;
- izvode zaključke nakon slušanja nepoznatog teksta u vezi sa opštim sadržajem i vrstom teksta, brojem (sa)govornika, njihovim međusobnim odnosima i namjerama;
- uviđaju značenje nepoznatih elemenata poruke u slušanom tekstu, na osnovu opšteg znanja, iskustva i konteksta;
- rješavaju raznovrsne složenije zadatke u vezi sa slušanim tekstom.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 20

Obrazovno-vaspitni ishod 2 – GOVOR

Na kraju učenja učenik će moći da učestvuje u komunikaciji koristeći složenije jezičke strukture i bogatiju leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- izrazi svoje mišljenje, ideje i stavove i obrazloži ih argumentima;
- započne, održava i završi jasan i smislen razgovor koristeći primjerene jezičke strukture;
- izrazi/traži mišljenja, ideje i stavove obrazlažući ih argumentima i primjerima;
- rezimira različite vrste tekstova (novinski članak, izlaganje ili intervju) koristeći složenije jezičke strukture i leksiku;
- koristi odgovarajući naglasak, ritam i intonaciju i prilagođava ih različitim komunikacijskim situacijama;
- govori na poznatu temu uz adekvatne primjere i argumente;
- iznese svoja iskustva, obrazlaže ih i upoređuje sa iskustvima drugih.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- vježbaju izgovor složenijih tekstova različitih jezičkih registara, s ciljem da bude što bliži izvornom;
- započinju, održavaju i završavaju razgovor;
- učestvuju u neplaniranom razgovoru na poznate teme;

- igraju uloge (juego de roles) i simuliraju sporazumijevanje u određenim situacijama;
- pripremaju i simuliraju intervju;
- učestvuju u dijalozima, razmjenjuju informacije, mišljenja i stavove sa sagovornicima;
- planiraju i pripremaju samostalno izlaganje na određenu temu.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 20

Obrazovno-vaspitni ishod 3 – ČITANJE

Na kraju učenja učenik će moći da razumije opšti smisao i relevantne informacije u dužem autentičnom tekstu.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- pronađe, izdvoji i razumije relevantne informacije u tekstu složenije jezičke strukture;
- razumije opšti smisao dužeg teksta oslanjajući se na poznate riječi i izraze na španskom jeziku, učestale internacionalizme, pozajmljenice i poznate riječi i izraze iz drugih stranih jezika;
- prepozna ključne i specifične informacije i elemente formalne prepiske;
- prepozna relevantne argumente u tekstu složenije jezičke strukture i leksike;
- nasluti značenje nepoznatih riječi i izraza na osnovu konteksta;
- pronađe implicitne informacije u pročitanoj tekstu na osnovu konteksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju tekstove složenije strukture i rješavaju zadatke u vezi sa tekстом;
- pronalaze nepoznate riječi i izraze i analiziraju njihovo značenje na osnovu konteksta;
- čitaju pažljivo i analitički autentične tekstove (novinski članci, reportaže, intervjui, izvještaji itd.) i odlučuju koje informacije i vrijednosti da prihvate kao relevantne;
- biraju i usklađuju informacije/poruke iz različitih vrsta tekstova i interpretiraju ih u prezentacijama na osnovu smjernica;
- pronalaze implicitne informacije u tekstu na osnovu konteksta, analiziraju ih i izvode zaključke.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 20

Obrazovno-vaspitni ishod 4 – PISANJE

Na kraju učenja učenik će moći da piše argumentovane tekstove koristeći složenije jezičke strukture, odgovarajuća pravopisna pravila i bogatiju leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik će moći da:

- piše tekstove formalne sadržine i u njima iznese argumente za i protiv (formalna pisma, izvještaji, obavještenja);
- popuni samostalno duže formulare, obrasce i ankete;
- piše novinske članke prateći formu i smjernice i koristeći složenije jezičke strukture;
- piše mejlove, blogove, eseje i kraće priče;
- piše motivaciono pismo na osnovu smjernica.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda

a) Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu tekstove formalne sadržine (izvještaje, obavještenja, članke, motivaciona pisma);

- pišu vođene ili samostalne sastave u kojima rezimiraju neku aktivnost, događaj, doživljaj i argumentuju ih;
- uče da povežu ideje i djelove teksta u smislenu cjelinu i da ih jasno interpretiraju;
- popunjavaju duže formulare, obrasce i ankete u ličnom i obrazovnom domenu;
- učestvuju u složenijim projektnim zadacima.

b) Broj časova realizacije (okvirno): 20

c) Sadržaji/pojmovi:

Verbos

- La sistematización del imperativo
- Imperativo negativo
- La sistematización del pretérito perfecto, del pretérito indefinido y del pretérito imperfecto
- El pretérito pluscuamperfecto
- La relación de los diferentes momentos del pasado
- El presente de subjuntivo

Oraciones

- Las oraciones dubitativas
- Las oraciones desiderativas
- Las oraciones exhortativas
- La colocación del adjetivo
- Las oraciones de frecuencia temporal
- Los adverbios y las locuciones adverbiales frecuentes
- Los casos especiales de concordancia de sustantivos

Izbor leksike vezuje se za sljedeće teme u skladu sa nivoom i nastavnim materijalom:

Porodica, dom i okruženje

- Porodica, odnosi u porodici, školi i društvu
- Moj dom, moj grad, moja zemlja
- Posjete i druženja
- Osjećanja, problemi

Odnosi u porodici i društvu

- Porodica, prijatelji, poznanici, komšije
- Ljubav i prijateljstvo
- Problemi i sukobi
- Države u okruženju i njihovi jezici
- Države španskog govornog područja
- Kulturno nasljeđe
- Praznici i tradicija
- Običaji i tradicija
- Politički angažman
- Volonterizam

Slobodno vrijeme i razonoda

- Vikend, izlasci
- Proslave
- Interesovanja mladih, hobi

- Internet i TV
- Umjetnost (muzika, pozorište, bioskop, fotografija, film, književnost)
- Društvene mreže

Obrazovanje

- Škola, predmeti u školi, obrazovne institucije
- Prirodne nauke, matematika i tehnika
- Strani jezici
- Mobilnost
- Vrste i izbor zanimanja

Ishrana

- Vrste hrane i pića
- Zdrava ishrana
- Gastronomija

Zdravlje

- Djelovi tijela
- Higijena i zdravi stilovi života
- Sport i fizička aktivnost
- Bolesti i povrede
- Zdravstveni sistem

Kupovina

- Vrste prodavnica
- Moda i odijevanje

Putovanja

- Prevozna sredstva
- Dokumenta
- Praznici
- Raspust
- Znamenitosti
- Smještaj

Uslužne djelatnosti

- Formulari i zahtjevi
- Plaćanje računa
- Turizam
- Uslužni objekti za smještaj i ishranu
- Državne službe i institucije

Aktuelna zbivanja i društvo

- Način života
- Kultura i tradicija
- Mediji i nove tehnologije
- Ekologija i životna sredina
- Održivi turizam

Klima i vremenski uslovi

- Priroda
- Vremenska prognoza
- Klimatske promjene
- Vremenske nepogode

Snovi i želje

- Planovi za budućnost

F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA

Didaktičke preporuke imaju za cilj da pomognu nastavniku prilikom odabira adekvatnih nastavnih metoda i tehnika, kako bi realizacija obrazovno-vaspitnih ishoda i ishoda učenja bila što efikasnija. Ako uzmemo u obzir činjenicu da se savremene nastavne metode i tehnike razlikuju od tradicionalnih, onda se mijenja i sam pogled na atmosferu u nastavnom procesu. Učenik je u središtu, a takva atmosfera je atmosfera povjerenja i razumijevanja između nastavnika i učenika, ali i između samih učenika. Na taj način se stvaraju uslovi za razvijanje kognitivne, psiho-motorne, afektivne i komunikativne sposobnosti učenika, a samim tim i kreativni potencijal i kritičko mišljenje koji su u direktnoj vezi sa njihovom unutrašnjom motivacijom.

Posebno se ističe značaj motivacije u početnoj fazi učenja, pri čemu treba voditi računa o afektivnoj dimenziji učenja, razvojnim karakteristikama učenika, njihovim potrebama, željama, sposobnostima i interesovanjima. Zatim, treba pažljivo odabirati aktivnosti s ciljem da doživljaj učenja španskog jezika bude bez pritiska i straha od neznanja i neuspjeha. Da bi se postigao ovaj cilj, preporučuje se uvođenje aktivnosti koje podrazumijevaju istovremeno opuštanje i aktiviranje učenika, te neusiljeni prelaz iz svijeta spontanog učenja kroz igru u svjesno učenje jezika.

U nastavku su navedene neke od najznačajnijih metoda, strategija i sredstava kojima nastavnik pomaže učenicima da dostignu predviđene ishode učenja španskog jezika na određenom nivou:

- tehnike usklađenosti glasa, ritma i pokreta u funkciji izgovora, izbor odgovarajućeg jezičkog registra;
- nastavne tehnike: brainstorming (la lluvia de ideas), asocijacije, otvorena pitanja;
- variranje različitih aktivnosti u zavisnosti od interesovanja i mogućnosti učenika;
- favorizovanje interaktivnog ili grupnog rada tokom nastavnih aktivnosti;
- rad na zajedničkim projektima;
- oplemenjivanje nastave elementima igre, ritma, dramatizacije;
- upotreba savremenih tehničkih i informatičkih sredstava;
- unošenje civilizacijskih i interkulturalnih elemenata;
- detaljno analiziranje teškoća u procesu učenja, kao i mogućeg raskoraka između očekivanih i postignutih rezultata;
- prilagođavanje nastave interesovanjima i potrebama učenika;
- stalno ohrabrivanje i podsticanje učenika na samostalno učenje;
- podsticanje inicijative kod učenika, dinamičnosti i kreativnosti;
- upoznavanje učenika sa kriterijumima ocjenjivanja i dosljednost u tome;
- kontinuirana upućenost na ciljeve predmeta i ishode koje želimo postići.

Slušanje (usmeno razumijevanje)

Početak učenja se vezuje za senzibilizaciju učenika na različitost španskog jezika u odnosu na njihov maternji jezik, na prepoznavanje, razumijevanje i razlikovanje španskih dijalekata, španskih glasova, glasovnih grupa, zatim riječi, ritmičkih grupa i kraćih rečenica. Od velikog je značaja izgovor nastavnika, ali ako uzmemo u obzir činjenicu da su za novije generacije audio i audio-vizuelni mediji primarni izvor informisanja, nastavnik treba što više da uključuje u nastavu autentične i pseudoautentične audio i video-zapise za slušanje. Za početno slušanje se preporučuju pjesme, rime, brzalice, kratki dijalozi uz prisustvo transparentnih riječi, što stvara utisak poznatog. Podrazumijeva se logički redosljed cjeline slušanog materijala i veći broj ponavljanja. U narednim fazama učenja učenici se postepeno navikavaju na slušanje dužih tekstova i dijaloga, kao i na tehnike za izdvajanje i selekciju suštinskih informacija. Nastavnik, prije slušanja, određenim aktivnostima priprema učenike za uspješno prihvatanje sadržaja. One usmjeravaju pažnju učenika, provjeravaju poznavanje teme, leksike i slično.

Aktivnosti prije slušanja

- razgovor o temi;
- predstavljanje sadržaja pomoću ilustracija ili fotografija;
- isticanje ključnih riječi i izraza;
- provjeravanje poznavanja teme;
- postavljanje zadataka koje treba riješiti tokom slušanja.

Aktivnosti u toku slušanja

Zadaci koji se postavljaju mogu zahtijevati odgovore: crtanjem, bojenjem, zaokruživanjem, upisivanjem brojeva, pitanja sa ponuđenim odgovorima, dopunjavanjem slika, upisivanjem riječi ili njenih djelova, nabrojanjem osoba, predmeta i sl.

Aktivnosti poslije slušanja

Provjeravanje razumijevanja odslušanog sadržaja može se vršiti raznovrsnim, brižljivo pripremljenim aktivnostima.

Učenici mogu:

- odgovoriti neverbalno (reagovati gestom ili pantomimom predstavljajući događaje u tekstu);
- odgovoriti verbalno (riječima, odnosno rečenicom);
- povezivati tekst sa slikama;
- upisivati riječi koje nedostaju ili tražene podatke;
- odgovarati na pitanja sa odgovorima zatvorenog tipa, na primjer: verdadero/falso;
- odgovarati na pitanja sa ponuđenim odgovorima;
- odgovarati na pitanja otvorenog tipa.

Govor (usmeno izražavanje)

Iako komunikativni pristup u nastavi obuhvata usklađen razvoj sve četiri vještine i integraciju njihove upotrebe, značajnu pažnju treba posvetiti razvijanju vještine govora koja učenicima omogućava uspješno komuniciranje i snalaženje u svakodnevnim situacijama. Pažljiva priprema, prikladnost teme o kojoj će se govoriti, izbor ličnih tema i onih koje učenike posebno interesuju, jasna i precizna uputstva, optimalan vremenski period za razmišljanje i pripremanje, kao i sticanje sigurnosti da bi se što bolje izrazili, prezentiranje potrebnih riječi ili izraza u toku pripremanja za aktivnost, neki su od uslova za uspješno razvijanje ove vještine.

U ovim aktivnostima trebalo bi da učestvuje što veći broj učenika. Preporučuju se pripremne aktivnosti u paru ili manjim grupama kod zahtjevnijih zadataka, kako bi se svi uključili i sa većim stepenom sigurnosti i opuštenosti slobodno izrazili svoje misli pred drugima. U cilju postizanja opuštenosti i prirodnosti kod učenika, treba podsticati odgovarajuće neverbalno izražavanje kao dopunu verbalnom. Tokom aktivnosti usmenog izražavanja učenika ne treba prekidati niti ispravljati, već mu nakon izlaganja, uz pohvalu za aktivno učešće i interesovanje, na prikladan način ukazati na greške koje treba otkloniti.

Čitanje (pismeno razumijevanje)

Cilj razvijanja ove vještine je osposobljavanje učenika za samostalno čitanje nepoznatih autentičnih tekstova i razumijevanje njihove sadržine i namjene shvatanjem opšteg smisla teksta, ali i manji ili veći broj pojedinačnih relevantnih detalja. Prilikom izbora tekstova vodi se računa o uzrastu učenika i njihovim interesovanjima i željama. U tom smislu preporučuju se: stripovi, prospekti, pisma, brošure, novinski članci, izbor poezije, kratke priče, odlomci iz romana. Kada je to moguće, trebalo bi voditi računa o korelaciji nastavnih sadržaja, kao i o predznanju učenika, budući da će mu takav izbor teksta predstavljati podsticaj i doprinijeti da aktivnost bude opuštenija.

Aktivnosti prije čitanja teksta imaju za cilj pobuđivanje interesovanja učenika:

- brainstorming (la lluvia de ideas);
- asocijacije, hipoteze;
- zaključivanje na osnovu naslova i ilustracija;
- aktiviranje prethodnog znanja i iskustva učenika;
- prezentiranje ključnih riječi i izraza.

Aktivnosti u toku čitanja:

- unošenje određenih podataka u tabele;
- povezivanje teksta sa ilustracijom;
- podvlačenje određenih izraza;
- uspostavljanje redosljeda pomiješanih slika, djelova riječi ili rečenica i sl.

Aktivnosti kojima provjeravamo razumijevanje pročitanoog teksta:

- popunjavanje praznina u tekstu ili tabeli;
- odgovori na pitanja zatvorenog tipa: verdadero/falso
- odgovori na pitanja sa ponuđenim rješenjima;
- odgovori na pitanja otvorenog tipa;
- davanje naslova određenim segmentima teksta;
- uspostavljanje hronološkog reda rečenica ili pasusa;
- transformacija teksta u formu dijaloga, intervjua.

Pisanje (pismeno izražavanje)

Pisanje je produktivna vještina kojom učenici u pisanoj formi ostvaruju osnovne jezičke funkcije, realizuju komunikaciju i svoje misli izražavaju i povezuju u jednu cjelinu na logičan i jasan način. Treba ih usmjeravati da se pridržavaju metodičkog pristupa pisanju (poštovanje zadate teme, gramatičkih i sintaksičkih pravila, logički slijed događaja koji se opisuju, poštovanje forme teksta koji treba da se napiše, korišćenje odgovarajuće leksike, kao i određeni nivo kreativnosti u pismenom izražavanju na stranom jeziku u skladu sa ishodima učenja).

Pisanje može biti kontrolisano i kreativno.

Pod kontrolisanim pisanjem podrazumijevamo sljedeće aktivnosti: dovršavanje teksta, upoređivanje, pisanje prema modelu, popunjavanje slika, dijagrama, formulara – zavisno od uzrasta, pisanje tekstova po slikovnom modelu, pisanje tekstova po modelu kao način provjere pravilnosti pisanja, transformacija rečenica variranjem različitih struktura.

Pod kreativnim ili slobodnim pisanjem podrazumijevamo sljedeće aktivnosti: pisanje pisama, čestitki, pjesama, izvještaja, mejlova, dijaloga, kratkih priča, oglasa.

Preporuke za usvajanje gramatičkih sadržaja

Da bi učenici usvajali gramatičke sadržaje i strukture, od nastavnika se očekuje primjena odgovarajućeg metodičkog pristupa koji bi omogućio efikasno razvijanje komunikativne funkcije, ostvarivanje pravilnog izražavanja, postizanje fluidnosti i tačnosti iskaza (usmenog ili pismenog). U početnoj fazi učenja riječ je o prepoznavanju i razumijevanju osnovnih gramatičkih elemenata. Postupnost uvođenja gramatičkih sadržaja kroz komunikativne vježbe u što realnijoj situaciji imalo bi za cilj da učenik posmatranjem, uvježbavanjem, upotrebom, samostalno dođe do uspostavljanja i usvajanja gramatičkih zakonitosti kroz relevantne, situacijske kontekste.

U planiranju nastavnih aktivnosti prioritet svakako ima komunikativna metoda koja podrazumijeva ravnomjerno razvijanje svih jezičkih kompetencija. Učenici putem komunikativne metode usvajaju

jezik aktivno, kroz relevantne, situacijske kontekste. Da bi ovaj cilj bio ostvaren, aktivnosti se pažljivo pripremaju i treba da zadovolje sljedeće kriterijume:

- postojanje najmanje dva učesnika aktivnosti - uslov za interakciju, stvaranje osjećaja prisnosti i uzajamne podrške, razmjenu informacija, mogućnost slobodnijeg izražavanja, kao i za sticanje samopouzdanja;
- postojanje razloga za komunikaciju – prenošenje informacija koje mogu biti nove, interesantne, korisne za jednog od učesnika u komunikativnom procesu;
- motivacija – uslov koji se najteže ostvaruje u učionici gdje aktivnosti predstavljaju simulaciju autentične situacije pa se preporučuje uvođenje elemenata koji se direktno dotiču hispanse civilizacije, izbor tema koje odgovaraju interesovanjima i afinitetima učenika i, ukoliko je moguće, omogućiti susret sa izvornim govornicima;
- obezbjeđivanje rezultata, odnosno proizvoda komunikativnih aktivnosti na osnovu kojih može da se vrši evaluacija kvaliteta prenošenja informacija (audio-snimak može da bude rezultat usmene komunikacije, čijim preslušavanjem može da se poboljša izgovor, razvije usmeno izražavanje, stiče sigurnost, samopouzdanje itd.).

Učenje španskog jezika predstavlja jedan kumulativni proces koji zahtijeva konstantnu nadogradnju jezičkih kompetencija, u skladu sa savremenom metodikom i didaktikom. To kod učenika jača kognitivne sposobnosti, ali i bogati njihovu ličnost, podstiče samostalnost i kreativnost u učenju, jača emocionalnu sigurnost, međusobnu saradnju, toleranciju, kulturu dijaloga, navikavanje na timski rad, prilagođavanje grupi i pozicioniranje unutar nje. Šire gledano, učenici usvajaju znanja i vještine koji su primjenljivi i u drugim predmetima, oblastima i disciplinama.

OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI NAKON ČETIRI GODINA UČENJA - izlazni nivo: B1+

Ishodi učenja za pomenuti nivo određuju se na osnovu skala i kriterijuma *Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike (2000)*.

Nakon četvorogodišnjeg izučavanja španskog jezika, sa fondom od 315 časova, očekivani nivo postignuća u ovladavanju jezičkim kompetencijama (slušanje, govor, čitanje i pisanje) je nivo B1+.

Izgovor i intonacija: Učenici izgovaraju i intoniraju riječi i rečenice jasno i prirodno, što je bliže moguće izvornim govornicima.

Leksika: Učenici raspolažu leksikom neophodnom za uspostavljanje komunikacije na opšte teme. U velikoj mjeri je ispravno koriste, a eventualne greške ne remete sam proces komunikacije.

Gramatika: Učenici vladaju gramatičkim strukturama i oblicima neophodnim za komunikaciju, a eventualne greške ne remete samo proces komunikacije.

Pravopis: Učenici vladaju pravopisom i znaju jasno i koherentno da oblikuju tekstove o poznatim temama iz privatnog i društvenog života.

Slušanje

Učenici:

- razumiju riječi i izraze o poznatim/bliskim temama iz svakodnevnog života, u jasno kontekstualizovanom i sporijem govoru;
- razumiju autentične tekstove na poznatu ili manje poznatu temu iz privatnog ili društvenog života, u različitim jezičkim registrima;
- razumiju suštinu i pojedine informacije u različitim vrstama autentičnih tekstova koje slušaju putem različitih audio i vizuelnih izvora.

Govor

Učenici:

- pravilno izgovaraju, naglašavaju i intoniraju španske riječi i rečenice;

- ostvaruju jednostavnu komunikaciju koristeći odgovarajuća jezička sredstva (leksika, gramatika, registar);
- rezimiraju glavne ideje konkretnog ili apstraktnog teksta (priče, obavještenja, novinskog članka, intervjua, izlaganja).

Čitanje

Učenici:

- razumiju autentične tekstove koji sadrže poznati vokabular na poznate teme;
- razumiju opšti smisao i najvažnije informacije u dužim autentičnim tekstovima;
- zaključuju o značenju pojedine leksičke jedinice na osnovu konteksta;
- dolaze do relevantnih informacija u pismima, uputstvima, brošurama, mejlovima, blogovima, u okviru predviđenih sadržaja/pojmova.

Pisanje

Učenici:

- pišu različite vrste tekstova, formalne i neformalne sadržine, u kojima iznose lična iskustva, stavove, emocije i opažanja.
- pravilno i smisleno strukturiraju tekst jasno povezujući ideje odgovarajućim jezičkim sredstvima (leksika, gramatika, registar).

Komunikativne funkcije

DRUŠTVENI KONTAKTI

Učenici znaju fraze koje se koriste pri predstavljanju, upoznavanju, pozdravljanju prilikom dolaska i odlaska, formalnom i neformalnom oslovljavanju, zahvaljivanju, čestitanju.

TRAŽENJE I DAVANJE INFORMACIJA

Učenici razmjenjuju, provjeravaju i potvrđuju informacije, postavljaju pitanja i odgovaraju na njih; nabrajaju, definišu, pripovijedaju; opisuju ljude, mjesta, predmete, događaje i slično.

IZRAŽAVANJE STAVOVA, EMOCIJA, MODALNOSTI

Učenici izražavaju stavove, mišljenja, uvjerenja (slaganje, neslaganje, uvjerenost, nesigurnost, sumnju, odobravanje, neodobravanje); izražavaju modalnost (mogućnost, nemogućnost, neophodnost, obavezu, sposobnost, dozvolu, želju, namjeru); izražavaju emocije: (zadovoljstvo, nezadovoljstvo, sreću, tugu, strah, ohrabrenje, bol, zabrinutost, iznenađenje, zahvalnost, žaljenje, interesovanje, ravnodušnost).

DOGOVARANJE I UBJEĐIVANJE

Učenici predlažu zajedničke aktivnosti, prihvataju ili odbacuju prijedloge, daju ili prihvataju uputstva, izražavaju molbu, prihvataju ili odbijaju sugestiju, traže ili nude pomoć, odgovaraju na zahtjev, savjetuju, preporučuju, upozoravaju, traže ili daju dozvolu, zabranjuju, pozivaju, prihvataju ili odbijaju poziv.

ORGANIZACIJA DISKURSA

Učenici započinju ili mijenjaju temu, uzimaju riječ; izražavaju mišljenje, nabrajaju, navode primjere, prave poređenja, izražavaju uzrok i posljedicu, rezimiraju, traže mišljenje, izvode zaključke.

PREVAZILAŽENJE PROBLEMA U KOMUNIKACIJI

Učenici traže da se iskaz ponovi ili izgovori sporije, traže objašnjenje, traže da se riječ speluje ili napiše; znaju da razjasne eventualne nejasnoće u komunikaciji.

TEMATSKI OKVIR i POJMOVI/SADRŽAJI
nakon četiri godine učenja za nivo B1+

TEMATSKI OKVIR	
Društvo	<ul style="list-style-type: none"> – porodica, odnosi u porodici, školi i društvu; – moj dom i okruženje, stanovanje, komšijski odnosi, kultura ponašanja; – posjete i druženja, dopisivanje, prijateljstvo, humor; – osjećanja, problemi; – snovi i želje; – kulturno nasljeđe; – politički angažman; – mediji, nove tehnologije.
Zdravlje	<ul style="list-style-type: none"> – ishrana; – fizička kultura, higijena, bolesti; – zdravstveni sistem u Španiji; – zdravi stilovi života.
Obrazovanje	<ul style="list-style-type: none"> – školovanje, obrazovne institucije; – razred, časovi, nastava, ispiti; – strani jezici; – mobilnost; – vrste i izbor zanimanja.
Ekologija i životna sredina	<ul style="list-style-type: none"> – nacionalni parkovi; – zaštita životne sredine; – klimatske promjene; – održivi turizam.
Slobodno vrijeme	<ul style="list-style-type: none"> – autentični raspust; – praznici; – putovanje, prevozna sredstva, smještaj, znamenitosti; – zabava; – praznici i proslave, znamenitosti; – hobi; – sport; – internet; – umjetnost (muzika, pozorište, bioskop, fotografija, film, književnost).
Usluge	<ul style="list-style-type: none"> – kupovina; – vrste prodavnica; – moda i odijevanje; – izlasci; – turizam; – uslužni objekti za smještaj i ishranu; – državne službe i institucije; – formulari, zahtjevi, dokumenta.
Šire društveno okruženje	<ul style="list-style-type: none"> – moj grad, moja zemlja; – države u okruženju i njihovi jezici; – države španskog govornog područja; – sopstvena kultura i kulture drugih naroda; – običaji i tradicija.

POJMOVI/SADRŽAJI	
MORFOLOGÍA	
Sustantivos	El género de los sustantivos Formación del plural
Pronombres	Pronombres personales - objeto directo -lo, la, los, las Pronombres personales átonos en función de complemento indirecto - le y les Pronombres demostrativos Pronombres relativos - que, quien, el cual, cuyo Pronombres posesivos Pronombres interrogativos Pronombres indefinidos
Artículos	Artículos determinados e indeterminados Contracción del artículo y preposición
Números	Números cardinales y ordinales
Adjetivos	Adjetivos posesivos Adjetivos demostrativos Adjetivos calificativos Grados de adjetivos - comparativo de igualdad, de superioridad y de inferioridad, superlativo Adjetivos descriptivos y gentilicios
Adverbios	Los adverbios de lugar (aquí, ahí, allí) Los adverbios de tiempo (cuando, ayer, antes...) Los adverbios de modo (bien, mal, casi...) Los adverbios en -mente Los adverbios y las locuciones adverbiales frecuentes
Preposiciones	Preposiciones para lugar, tiempo y dirección (a, de, en, por, para, con, sin, desde, hasta...)
Conjunciones	Conjunciones simples y compuestas Locuciones conjuntivas
Verbos	El presente de indicativo Estar+gerundio Verbos reflexivos La diferencia entre ser y estar El futuro Perífrasis verbal - ir a + infinitivo Los participios regulares de las tres conjugaciones Los participios irregulares Gerundios irregulares El pretérito perfecto del indicativo El uso de la forma pasiva con se Diptongación e>ie, o>ue en los verbos de las tres conjugaciones El imperativo en la forma afirmativa y negativa Las perífrasis verbales

	El pretérito indefinido El imperfecto de indicativo para hábitos en el pasado El pretérito pluscuamperfecto Las formas y el uso del presente de subjuntivo Las formas y el uso del condicional
SINTAXIS	Las oraciones afirmativas y negativas Las oraciones interrogativas Las oraciones dubitativas Las oraciones desiderativas Las oraciones exhortativas

G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA

a) Prilagođavanje programa djeci sa posebnim obrazovnim potrebama

U skladu sa *Zakonom o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama*, obrazovni program se izvodi uz obezbjeđivanje dodatnih uslova, pomagala i stručne pomoći, kako bi se tim učenicima omogućio jednak obrazovni standard, definisan obrazovnim programom, u skladu sa njihovim individualnim mogućnostima i karakteristikama (saznajnim, emocionalnim, socijalnim i fizičkim).

Škola je dužna da, u skladu sa pomenutim Zakonom, donese individualni razvojno-obrazovni program kojim se propisuju oblici vaspitno-obrazovnog rada za vaspitno-obrazovne oblasti, odnosno predmete i module, način izvođenja dodatne stručne pomoći, prohodnost između programa, prilagođavanje u organizaciji nastave, ishodi učenja, kriterijumi za dostizanje ishoda učenja, provjeravanje i ocjenjivanje ishoda učenja i napredovanja učenika, kao i raspored časova.

Za pripremu, primjenu, praćenje i prilagođavanje programa, škola obrazuje stručni tim koji čine: nastavnici, stručni saradnici škole ili resursnog centra, uz učešće roditelja.

Individualni razvojno-obrazovni program se može u toku godine mijenjati, odnosno prilagođavati u skladu sa napretkom i razvojem učenika.

Više informacija moguće je naći na sajtu:

<http://www.skolskiportal.edu.me/Pages/Inkluzivnoobrazovanje.aspx>

b) Prilagođavanje programa nadarenim učenicima

Postoji čitav niz definicija koje su usmjerene na objašnjenje pojma *nadaren* (darovit, talentovan), ali ona najuopštenija je definicija kojom se nadareni označavaju kao pojedinci sa izuzetnim sposobnostima i postignućima.

U skladu sa *Strategijom za razvoj i podršku darovitim učenicima*³, naš školski sistem treba da, kroz redovnu nastavu, unaprijedi i predvidi programske sadržaje i aktivnosti kako bi se stvorili neophodni uslovi za razvoj darovitih učenika i njihovog sveobuhvatnog potencijala, uz stalno praćenje i vrednovanje.

Za identifikaciju darovitih učenika predlažu se tri praktična rješenja: mjerenje (testiranje) stepena razvijenosti osobina pojedinca (inteligencije, posebnih i specifičnih sposobnosti, kreativnosti, ličnosti, i sl.), procjenjivanje osobina pojedinca (izvještaji, opažanja, procjene) od strane nastavnika, roditelja, drugova, samoprocjena darovitog učenika, kao i procjenjivanje kvaliteta duhovnih i materijalnih proizvoda (nagrade na takmičenjima, postignuća u umjetnosti, sportu, patentima, naučni članci i sl.).

Nastavnici tokom planiranja nastave treba da definišu sadržaje i aktivnosti na takav način da darovitim učenicima predstavljaju izazov i odgovaraju njihovom stepenu razvoja, interesovanjima i afinitetima, ali i da su povezani sa predmetnim programom.

a) Sadržaji

Sadržaji osmišljeni u skladu sa potrebama darovitih učenika su složeniji i apstraktniji od uobičajenih sadržaja s obzirom na to da daroviti učenici uče brže i lakše od prosječnih. Osim toga, darovite učenike treba usmjeravati prema saradnji sa drugim učenicima, proširivati njihove vještine i znanja i povezivati ih s novim, ali i uključivati ih u stvaranje i izbor sadržaja i tako podsticati njihovu motivaciju, samopoštovanje, kreativnost, inovativnost i stvaralačko mišljenje.

Kad su u pitanju sadržaji za *Španski jezik*, darovitim učenicima treba stvoriti uslove da razvijaju već usvojeno znanje iz sve četiri jezičke vještine i da se što više izlažu izvornom španskom govoru, kako u u školi, tako i van nje.

b) Aktivnosti

Aktivnosti za darovite učenike se odnose na više stupnjeve kognitivnih procesa, odnosno na rješavanje problema, kreativno i kritičko mišljenje. Te aktivnosti darovitim učenicima nude adekvatne materijale za učenje, obezbjeđuju što više iskustava, vježbi i podstiču motivaciju.

Neke od predloženih aktivnosti za *Španski jezik*:

- organizovanje diskusija na aktuelne zanimljive teme;
- rad na projektima u vezi sa školom i vanškolskom zajednicom;
- organizovanje i priprema tematskih izložbi i panoa;
- priprema za takmičenja;
- priprema za polaganje međunarodno priznatih ispita;
- priprema i predstavljanje dramskih komada i literarnih radova;
- priprema Dana stranih jezika;
- učešće u ljetnjoj školi španskog jezika;
- osnivanje kluba za promovisanje i njegovanje španskog jezika i hispanskih vrijednosti.

Darovite učenike za vrijeme nastavnog procesa ne treba izdvajati iz odjeljenja, već im treba omogućiti individualan ili rad u grupi uz stručno vođenje nastavnika. Pored planiranja redovne nastave, potrebno je sačiniti i plan rada dodatne nastave i sekcija slobodnih aktivnosti čijom će se realizacijom odgovoriti potrebama i interesovanjima darovitih učenika.

³*Strategija za razvoj i podršku darovitim učenicima*, Ministarstvo prosvjete, Podgorica, 2014.

H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNIH ISHODA

a) Elementi praćenja i ocjenjivanja učenika u nastavi⁴

Vrednovanje obrazovno-vaspitnih ishoda vrši se tokom čitave nastavne godine, tako što se kontinuirano prikupljaju i analiziraju informacije o postignućima učenika kad su u pitanju jezičke kompetencije.

Čitanje i slušanje s razumijevanjem

Vještine čitanja (razumijevanje pisanog teksta) i slušanja (usmeno razumijevanje) provjerava se i ocjenjuje se usmeno (tako što učenici odgovaraju na pitanja o tekstu, učestvuju u razgovoru, daju kratak osvrt na tekst, utvrđuju redosljed paragrafa u tekstu itd.) ili pismeno (tako što učenici odgovoraju na pitanja o tekstu-da/ne odgovori ili kraći odgovori, popunjavanje praznina, objašnjenje ključnih riječi opisno ili putem sinonima, itd.).

Govor

Vještina govora (usmeno izražavanje) se provjerava i ocjenjuje na osnovu više elemenata: tečnost i jasnoća izražavanja, pravilnost izgovora (akcentovanje, ritam, intonacija), koherentnost i povezanost misli i ideja, prilagođenost jezičkog izraza sagovorniku, situaciji, svrsi komunikacije, bogatstvo i pravilna upotreba leksike, gramatička pravilnost, pravilnost reda riječi i rečenične strukture, snalaženje i kreativnost u nepoznatim situacijama itd.

Pisanje

Vještina pisanja (pismeno izražavanje) se provjerava i ocjenjuje na osnovu sljedećih kriterijuma: forma (poruka, kraće pismo, formalno pismo, esej, rezime itd.), stilske karakteristike (prilagođenost jezičkog izraza temi i namjeni, preglednost i jasnoća izražavanja, red riječi, jezički registar, koherentnost i povezanost misli i ideja itd.), bogatstvo leksike, jezički i gramatički sadržaji (gramatička pravilnost u upotrebi vremena, rod i broj imenica, upotreba člana, zamjenice, mjesto pridjeva, i dr.).

b) Kriterijumi praćenja i ocjenjivanja

Na osnovu ranije pomenutih elemenata za praćenje učenika u nastavi, nastavnik utvrđuje kriterijume praćenja i ocjenjivanja. Od nastavnika se očekuje da blagovremeno informiše učenike o tim kriterijumima i tako ih motiviše da se maksimalno zalažu. Kriterijumi su ujedno i smjernice za izradu testova i za osmišljavanje aktivnosti kojima se provjeravaju i ocjenjuju znanja, vještine i zalaganja učenika. Prilikom definisanja kriterijuma, polaznu osnovu čine kognitivni nivoi Blumove taksonomije i prilagođeni su nastavi španskog jezika.

Predloženi kriterijumi se oslanjaju na ishode učenja i imaju za cilj da olakšaju nastavnicima proces evaluacije nivoa usvojenosti određenog obrazovno-vaspitnog ishoda po razredima.

⁴ Lalović, Z. i saradnici: *Ocjenjivanje u funkciji razvoja učenika i unapređivanja nastave i učenja u školi*, Podgorica, Zavod za školstvo, Podgorica, septembar 2018.

Nivoi usvojenosti obrazovno-vaspitnih ishoda po razredima

PRVI RAZRED

ZADOVOLJAVA

SLUŠANJE – Učenik, slušajući kratak razgovijetni tekst na standardnom španskom jeziku, uz često ponavljanje, prepoznaje temu, smisao i glavne informacije.

GOVOR – Učenik u okviru poznatih tema koristi veoma jednostavne rečenice u razgovoru. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

ČITANJE – Učenik, čitajući kratak tekst, prepoznaje temu, smisao i glavne informacije.

PISANJE – Učenik piše veoma jednostavne tekstove na osnovu obrađenih tema. Moguće su brojne greške prilikom pisanja. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

DOBAR

SLUŠANJE – Učenik, slušajući kratak razgovijetni tekst na standardnom španskom jeziku, uz povremeno ponavljanje, prepoznaje temu, smisao i glavne informacije, detalje i uzročno-posljedične veze.

GOVOR – Učenik učestvuje u jednostavnom razgovoru u okviru poznatih tema, govori o svakodnevnim radnjama i događajima. Služi se ograničenim fondom riječi. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

ČITANJE – Učenik, čitajući kratak tekst, prepoznaje temu, kontekst, glavnu misao, detalje, utvrđuje uzročno-posljedične veze.

PISANJE – Učenik piše kraće tekstove na poznate teme, vodi neformalnu prepisku, uz greške koje ne ometaju razumijevanje, služeći se ograničenim brojem osnovnih riječi i izraza. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

VRLO DOBAR

SLUŠANJE – Učenik, slušajući kraći tekst, uz povremeno ponavljanje, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja glavnu misao, opšte informacije i detalje, raspoznaje logičke veze i stavove.

GOVOR – Učenik učestvuje u jednostavnom razgovoru, opisuje na jednostavan način u okviru poznatih tema, govori o svakodnevnim radnjama i događajima, prilično korektno, služeći se usvojenom leksikom. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom može da rukovodi.

ČITANJE – Učenik, čitajući kratak tekst, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja glavnu misao, opšte informacije i detalje, raspoznaje logičke veze i stavove.

PISANJE – Učenik piše kraće tekstove na poznate teme, vodi neformalnu prepisku, sa manjim greškama koje ne ometaju razumijevanje, služeći se usvojenom leksikom. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom može da rukovodi.

ODLIČAN

SLUŠANJE – Učenik u kraćem slušanom tekstu poznate tematike na standardnom španskom jeziku, ukoliko se govori polako i razgovijetno, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja opšte informacije i detalje, izvodi zaključke o logičkim vezama u tekstu, o stavovima i relacijama među sagovornicima.

GOVOR – Učenik uspostavlja i vodi dijalog u okviru poznate teme, opisuje, govori o svakodnevnim radnjama i događajima, služeći se usvojenom leksikom i gramatičkim strukturama. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom rukovodi.

ČITANJE – Učenik, čitajući kratak tekst poznate tematike, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja opšte informacije i detalje, izvodi zaključke o logičkim vezama u tekstu, o stavovima i vezama među sagovornicima.

PISANJE – Učenik piše kraće tekstove na poznate teme koristeći usvojene gramatičke strukture uz manje nepreciznosti, služeći se pritom usvojenom leksikom. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom rukovodi.

DRUGI RAZRED

ZADOVOLJAVA

SLUŠANJE – Učenik, slušajući tekst srednje dužine na standardnom španskom jeziku, prepoznaje temu, kontekst i glavnu misao, ukoliko se govori polako i razgovijetno, uz često ponavljanje.

GOVOR – Učenik učestvuje u jednostavnom razgovoru u govornim situacijama iz svakodnevnog života, služeći se pritom ograničenim brojem riječi u okviru poznate teme. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

ČITANJE – Učenik, čitajući tekst srednje dužine i poznate tematike, prepoznaje kontekst i glavnu ideju.

PISANJE – Učenik piše kraće i jednostavne tekstove u okviru obrađenih tema. Služi se ograničenim fondom riječi. Moguće su brojne greške. Učenik učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

DOBAR

SLUŠANJE – Učenik, slušajući tekst srednje dužine na standardnom španskom jeziku, prepoznaje temu, kontekst, glavnu misao, detalje, utvrđuje uzročno-posljedične veze, ukoliko se govori polako i razgovijetno, uz povremeno ponavljanje.

GOVOR – Učenik učestvuje u svakodnevnoj komunikaciji, opisuje na jednostavan način u okviru poznatih tema, govori o radnjama i događajima, koristeći se ograničenim fondom riječi. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

ČITANJE – Učenik, čitajući tekst srednje dužine i poznate tematike, prepoznaje temu, kontekst, glavnu ideju, detalje, utvrđuje uzročno-posljedične veze.

PISANJE – Učenik piše tekstove srednje dužine na poznate teme, vodi neformalnu prepisku, uz greške koje ne ometaju razumijevanje. Fond riječi kojim se služi je ograničen i na osnovnom nivou. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

VRLO DOBAR

SLUŠANJE – Učenik, slušajući tekst srednje dužine sa poznatom tematikom, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja glavnu misao, opšte informacije i detalje, raspoznaje logičke veze i stavove, ukoliko se govori polako i razgovijetno, uz povremeno ponavljanje.

GOVOR – Učenik učestvuje u komunikaciji u govornim situacijama iz svakodnevnog života služeći se usvojenom leksikom i gramatičkim strukturama. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom može da rukovodi.

ČITANJE – Učenik, čitajući tekst srednje dužine i poznate tematike, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja glavnu ideju, opšte informacije i detalje, raspoznaje logičke veze i stavove.

PISANJE – Učenik piše tekstove srednje dužine na poznate teme, vodi neformalnu prepisku. Moguće su manje greške koje ne ometaju razumijevanje. Služi se usvojenom leksikom. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom može da rukovodi.

ODLIČAN

SLUŠANJE – Učenik, slušajući tekst srednje dužine sa poznatom tematikom, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja opšte informacije i detalje, izvodi zaključke o logičkim vezama u tekstu, o stavovima i relacijama među sagovornicima, ukoliko se govori polako i razgovijetno.

GOVOR – Učenik uspostavlja i vodi dijalog u okviru poznate teme, opisuje, govori o svakodnevnim radnjama i događajima služeći se usvojenom leksikom i gramatičkim strukturama.

Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom rukovodi.

ČITANJE – Učenik, čitajući tekst srednje dužine i poznate tematike, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja opšte informacije i detalje, izvodi zaključke o logičkim vezama u tekstu, o stavovima i relacijama među sagovornicima.

PISANJE – Učenik piše tekstove srednje dužine koristeći usvojene gramatičke strukture, uz manje nepreciznosti. Služi se usvojenom leksikom. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom rukovodi.

TREĆI RAZRED

ZADOVOLJAVA

SLUŠANJE – Učenik, slušajući autentičan tekst na standardnom španskom jeziku, uz često ponavljanje, prepoznaje temu, kontekst i glavnu misao.

GOVOR – Učenik učestvuje u jednostavnom razgovoru u situacijama iz svakodnevnog života. Broj riječi kojima se služi je ograničen i u okviru dobro poznate teme. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

ČITANJE – Učenik, čitajući autentično pisani tekst srednje dužine, prepoznaje temu, kontekst i glavnu misao.

PISANJE – Učenik piše kraće i jednostavne tekstove formalne i neformalne sadržine u okviru obrađenih tema. Fond riječi kojima se učenik služi je ograničen i moguće su brojne greške. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

DOBAR

SLUŠANJE – Učenik, slušajući autentičan tekst na standardnom španskom jeziku, uz povremeno ponavljanje, prepoznaje temu, kontekst, glavnu misao, detalje, utvrđuje uzročno-posljedične veze.

GOVOR – Učenik učestvuje u složenom razgovoru u vezi sa poznatim temama, opisuje i govori o radnjama i događajima. Fond riječi kojima se služi je ograničen. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

ČITANJE – Učenik, čitajući autentično pisani tekst srednje dužine, prepoznaje temu, kontekst, glavnu misao, detalje, utvrđuje uzročno-posljedične veze.

PISANJE – Učenik piše formalne i neformalne tekstove srednje dužine na poznate teme, uz greške koje ne ometaju razumijevanje. Fond riječi kojima se učenik služi je ograničen i na osnovnom nivou. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

VRLO DOBAR

SLUŠANJE – Učenik, slušajući autentičan tekst na standardnom španskom jeziku, uz povremeno ponavljanje, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja glavnu misao, opšte informacije i detalje, raspoznaje logičke veze i stavove.

GOVOR – Učenik učestvuje u složenom razgovoru u govornim situacijama iz svakodnevnog života, služeći se usvojenom leksikom i gramatičkim strukturama. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom može da rukovodi.

ČITANJE – Učenik, čitajući autentično pisani tekst srednje dužine, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja glavnu misao, opšte informacije i detalje, raspoznaje logičke veze i stavove.

PISANJE – Učenik piše formalne i neformalne tekstove srednje dužine na poznate teme. Moguće su manje greške koje ne ometaju razumijevanje. Služi se usvojenom leksikom. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom može da rukovodi.

ODLIČAN

SLUŠANJE – Učenik, slušajući autentičan tekst na standardnom španskom jeziku, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja opšte informacije i detalje, izvodi zaključke o logičkim vezama u tekstu, o stavovima i relacijama među sagovornicima.

GOVOR – Učenik uspostavlja i vodi složenije razgovore u okviru poznate teme, opisuje, govori o radnjama i događajima, služeći se proširenim vokabularom i složenijim gramatičkim strukturama. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom rukovodi.

ČITANJE – Učenik, čitajući autentično pisani tekst srednje dužine, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja opšte informacije i detalje, izvodi zaključke o logičkim vezama u tekstu, o stavovima i relacijama među sagovornicima.

PISANJE – Učenik piše formalne i neformalne tekstove srednje dužine koristeći usvojene gramatičke strukture uz manje nepreciznosti. Služi se bogatijim fondom riječi. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom rukovodi.

ČETVRTI RAZRED

ZADOVOLJAVA

SLUŠANJE – Učenik prepoznaje temu, kontekst i glavnu misao slušajući duži autentičan tekst, u različitim jezičkim registrima, o poznatim i manje poznatim temama iz privatnog i društvenog života, uz često ponavljanje.

GOVOR – Učenik učestvuje u jednostavnom razgovoru u situacijama iz svakodnevnog života. Fond riječi kojima se služi je ograničen i u okviru poznate teme. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

ČITANJE – Učenik, čitajući duže autentične tekstove, prepoznaje temu, kontekst i glavnu misao.

PISANJE – Učenik piše kraće tekstove u kojima iznosi jednostavne argumente u okviru obrađenih tema. Fond riječi kojim se služi je ograničen. Moguće su brojne greške. Učenik učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

DOBAR

SLUŠANJE – Učenik prepoznaje temu, kontekst, glavnu misao i detalje, utvrđuje uzročno-posljedične veze slušajući duži autentičan tekst u različitim jezičkim registrima, o poznatim i manje poznatim temama iz privatnog i društvenog života, uz često ponavljanje.

GOVOR – Učenik učestvuje u složenijem razgovoru u vezi sa poznatim temama iz privatnog i društvenog života. Služi se ograničenim fondom riječi. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

ČITANJE – Učenik, čitajući duže autentične tekstove, prepoznaje temu, kontekst, glavnu misao, detalje i utvrđuje uzročno-posljedične veze.

PISANJE – Učenik piše formalne tekstove srednje dužine u kojima iznosi argumente, u okviru poznatih i manje poznatih tema iz privatnog i društvenog života, uz greške koje ne ometaju razumijevanje. Učestvuje u realizaciji projektnih zadataka.

VRLO DOBAR

SLUŠANJE – Učenik prepoznaje temu, kontekst, izdvaja glavnu misao, opšte informacije i detalje, raspoznaje logičke veze i stavove, slušajući duži autentičan tekst, u različitim jezičkim registrima, o poznatim i manje poznatim temama iz privatnog i društvenog života, uz povremeno ponavljanje.

GOVOR – Učenik učestvuje u komunikaciji u vezi sa poznatim i manje poznatim temama iz privatnog i društvenog života. Služi se složenijim gramatičkim strukturama i bogatijim vokabularom. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom može da rukovodi.

ČITANJE – Učenik, čitajući duže autentične tekstove, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja glavnu misao, opšte informacije i detalje, raspoznaje logičke veze i stavove.

PISANJE – Učenik piše argumentovane tekstove u okviru poznatih i manje poznatih tema iz privatnog i društvenog života. Moguće su manje greške koje ne ometaju razumijevanje. Služi se bogatijom leksikom i odgovorajućim gramatičkim strukturama. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom može da rukovodi.

ODLIČAN

SLUŠANJE – Učenik prepoznaje temu, kontekst, izdvaja opšte informacije i detalje, izvodi zaključke o logičkim vezama u tekstu, o stavovima i relacijama među sagovornicima, slušajući duži autentičan tekst u različitim jezičkim registrima, o poznatim i manje poznatim temama iz privatnog i društvenog života, uz povremeno ponavljanje.

GOVOR – Učenik uspostavlja i vodi jasan i povezan razgovor u okviru poznate i manje poznate teme iz privatnog i društvenog života. Služi se složenijim gramatičkim strukturama i bogatijim vokabularom. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom rukovodi.

ČITANJE – Učenik, čitajući duže autentične tekstove, prepoznaje temu, kontekst, izdvaja opšte informacije i detalje, izvodi zaključke o logičkim vezama u tekstu, o stavovima i relacijama među sagovornicima.

PISANJE – Učenik piše uz manje nepreciznosti argumentovane tekstove u okviru poznatih i manje poznatih tema iz privatnog i društvenog života. Služi se bogatijom leksikom i odgovorajućim gramatičkim strukturama. Realizuje projektne zadatke, samostalno ili u grupi kojom rukovodi.

c) Obaveze učenika

Od učenika se očekuje da:

- redovno pohađa nastavu;
- donosi predviđeni materijal neophodan za rad;
- prisustvuje najavljanim provjerama znanja;
- pažljivo prati nastavu i izvršava zadatke;
- učestvuje u svim predloženim aktivnostima;
- doprinosi radnoj atmosferi na času;
- odgovara na pitanja koje postavlja nastavnik kao i da sam postavlja pitanja;
- poštuje profesora i drugove iz odjeljenja i ne ometa njihovo izlaganje;
- za vrijeme pismenih provjera znanja radi isključivo samostalno bez ikakvih pomagala;
- redovno radi domaće zadatke i druge oblike istraživanja kod kuće, samostalno ponavlja i utvrđuje pređeno gradivo.

d) Oblici praćenja i provjeravanja

Ocjenjivanje

Imajući u vidu elemente praćenja i provjeravanja kao i predviđene obaveze učenika, neophodno je predložiti adekvatne oblike praćenja i provjeravanja. Ocjenjivanje je izražavanje brojčane vrijednosti u odnosu na rezultate praćenja i provjeravanja učenikovog rada i postignuća, u skladu sa *Pravilnikom o načinu i postupku ocjenjivanja*.

Može se razvrstati na sumativno i formativno. **Sumativno ocjenjivanje** predstavlja ocjenjivanje naučenog, odnosno vrednovanje postignuća učenika na kraju jedne programske cjeline ili klasifikacionog perioda. **Formativno ocjenjivanje** je ocjenjivanje za učenje, odnosno redovno i plansko prikupljanje relevantnih podataka o postizanju propisanih ishoda i ciljeva, o napredovanju i postignutom stepenu razvoja kompetencija učenika, a koje ima za cilj da učenika podstiče da preuzme što aktivniju i konstruktivniju ulogu u svom daljem razvoju.

U svakom slučaju, kojoj god formi da nastavnik pribjegava, ocjenjivanje treba da bude kontinuirana pedagoška aktivnost nastavnika, a svaka ocjena treba istovremeno da predstavlja objektivnu i pouzdanu mjeru napretka koji su učenici postigli tokom školovanja, mjeru ostvarenosti propisanih

ciljeva, ishoda učenja i standarda postignuća, kao i objektivnu procjenu samog učenika o sopstvenom znanju.

Prilikom ocjenjivanja mogu da se koriste različite tehnike (usmeno, pismeno – individualno, grupno) kroz pitanja otvorenog i zatvorenog tipa, pitanja višestrukog izbora, testove, eseje, prezentacije itd.

Od nastavnika se očekuje da ocjenjuje objektivno i da svaku ocjenu saopšti javno, obrazloži je i da zajedno sa učenicima analizira rezultate ocjenjivanja i planira dalje aktivnosti, trudeći se da podsticajno djeluje na njihovu motivaciju.

Pismeni zadaci

Pismeni zadaci predstavljaju neku vrstu sumarne provjere postignuća učenika u proteklom periodu. Rade se prema utvrđenom planu i sadrže različite elemente gradirane po težini, a tiču se nastavnog gradiva iz proteklog perioda. Treba ih koncipirati tako da omoguće objektivnan presjek najvažnijih vještina koje učenici usvajaju. Ocjena na pismenom zadatku ne treba da bude i presudno mjerilo prilikom zaključivanja završne ocjene, već jedan od ključnih faktora za njeno konačno formiranje.

Učenici rade po dva pismena zadatka godišnje, jedan tokom drugog, a drugi tokom četvrtog klasifikacionog perioda.

Pismeni zadaci se rade dva školska časa (kao blok časovi ili dva uzastopna časa) i njima se provjeravaju četiri jezičke vještine: slušanje, razumijevanje pročitanoog teksta, pisanje, upotreba jezika (gramatika i leksika).

I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA (STRUČNA SPREMA I LITERATURA)

a) Resursi za realizaciju predmetnog programa

Materijalni uslovi

Da bi se nastava predmeta *Španski jezik* izvodila na kvalitetan način, neophodno je obezbijediti podsticajne materijalne uslove i ambijent, što podrazumijeva dobro opremljene učionice, elementarni bibliotečki fond (knjige, rječnici, gramatike, metodike, stripovi, poster, geografske karte, časopisi, audio i video materijali), računare i kvalitetnu internet konekciju. Savremeni nastavni proces zahtijeva raznovrsne resurse, a samim tim i raznovrsne stilove učenja, usklađene sa obrazovno-vaspitnim ishodima.

Standardi i normativi

Nastava španskog jezika trebalo bi da se izvodi u posebnoj učionici, sa mogućnošću dobrog zatamnjenja radi korišćenja multimedijalnih nastavnih sredstava i namještajem prilagođenim nastavnom programu. Preporučljivo je da uz učionicu postoji i kabinet za nastavnika, za odlaganje opreme i učila, pripremu za čas ili obavljanje konsultacija. Nastavnik bi trebalo da ima na raspolaganju CD plejer, DVD, televizor, pametnu tablu, računar (sa stalnom internet konekcijom) itd.

Uprava škole, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nevladinim sektorom, lokalnom upravom, ambasadama Španije i latinoameričkih zemalja iz okruženja (s obzirom na to da u Crnoj Gori još uvijek ne postoje), treba permanentno da radi na stvaranju pomenutih uslova.

b) Profil i stručna sprema nastavnika

Španski jezik u filološkim gimnazijama mogu da predaju nastavnici koji su završili studije španskog jezika i hispanskih književnosti na filološkim ili filozofskim fakultetima na inostranim univerzitetima, ukoliko posjeduju komplementarne diplome tih univerziteta koje su prethodno nostrifikovane od strane nadležnih službi, u skladu sa odredbama Zakona o stručnom obrazovanju.

Kompetencije koje nastavnik, koji realizuje program treba da posjeduje, odnose se na ključne oblasti realizacije procesa učenja i podučavanja, na učesnike u tom procesu i kontekst u kojem se on odvija.

U skladu sa standardima kompetencija za nastavnike, navodimo sljedeće⁵:

1. Učenici i proces nastave/učenja - Nastavnik razumije kognitivne, socijalne, lingvističke, emocionalne i fizičke aspekte procesa učenja, prepoznaje individualne razlike među učenicima (uključujući učenike s posebnim obrazovnim potrebama) i uvažava ih prilikom planiranja i organizovanja nastave kako bi ona bila prilagođena njihovim razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima; postavlja visoka očekivanja koja inspirišu, motivišu i učenicima predstavljaju izazov; promoviše napredak i usmjeren je na ishode učenja kod učenika.

2. Djelotvorno i sigurno okruženje za učenje - Nastavnik je u stanju da stvori bezbjednu i stimulativnu sredinu za učenje koja je zasnovana na međusobnom uvažavanju, visokim očekivanjima u odnosu na ponašanje i postignuća svakog učenika, a karakteriše je aktivno učenje, podsticanje i podržavanje interesovanja učenika i pozitivna socijalna interakcija; vješto upravlja časom, djelotvorno usmjeravaći ponašanje učenika s ciljem obezbjeđivanja sigurnog i podsticajnog okruženja za učenje.

3. Poznavanje struke i predmetnog programa - Nastavnik dobro poznaje svoju struku i sazajne postupke u okviru nje; dobro poznaje predmetni program; razumije ključne termine i pojmove, njihov odnos i hijerarhiju, predmetne specifičnosti, aktuelna pitanja i rasprave u struci, kao i česta pogrešna razumijevanja, zablude i tipične greške učenika.

4. Poznavanje metodike predmeta - Nastavnik poznaje i primjenjuje savremene didaktičke postupke (kombinacije nastavnih metoda i tehnika rada, oblika rada i sl.) kako bi pojmove i znanja iz programa učinio dostupnim, smislenim i mogućim za učenje i razvoj ličnosti/karaktera učenika; podstiče učenike da razumiju, ispituju i analiziraju ideje iz različitih perspektiva da bi razumjeli pojmove/koncepte na ispravan način, kao i da stečena znanja i vještine primjenjuju u konkretnim situacijama; koristi različite resurse i obrazovne tehnologije na primjeren i djelotvoran način.

5. Planiranje i pripremanje nastave - Nastavnik planira nastavu, na godišnjem i mjesečnom

⁵ *Standardi i kompetencije za nastavnike i direktore u vaspitno-obrazovnim ustanovama*, Zavod za školstvo, Podgorica, 2016.

nivou, u skladu sa važećim obrazovnim programom, uvažavajući sposobnosti, potrebe i prethodna znanja učenika kako bi se ostvarilo napredovanje u učenju i postigli definisani ishodi učenja; redovno i detaljno planira dobro strukturisane časove; na godišnjem i mjesečnom nivou ciljno planira razvoj socioemocionalnih vještina i vještina za 21. vijek, u skladu sa važećim obrazovnim programom.

6. Procjenjivanje i ocjenjivanje - Nastavnik kontinuirano i na djelotvoran način koristi formativno i sumativno ocjenjivanje da bi podržao, obrazložio i dokumentovao proces učenja; redovno i blagovremeno pruža učenicima povratne informacije o postignućima u učenju, podstiče ih na samoocjenjivanje i postavljanje ciljeva sopstvenog učenja; zna da analizira podatke dobijene na osnovu interne i eksterne provjere znanja, vještina i razumijevanja i koristi ih za unapređivanje procesa podučavanja i učenja.

7. Profesionalni razvoj - Nastavnik je posvećen cjeloživotnom učenju, kontinuirano produbljuje svoja stručna, metodička i druga znanja i preuzima odgovornost za učešće u aktivnostima profesionalnog razvoja; kontinuirano evaluira svoj rad, promišlja o njemu na osnovu prikupljenih dokaza i unapređuje svoju praksu, uspostavlja i održava dobre profesionalne odnose, aktivno učestvuje u radu profesionalnih mreža, nastoji da ostvari saradnju sa kolegama u školi i široj profesionalnoj zajednici.

8. Liderstvo i saradnja - Nastavnik ima vodeću ulogu u procesu učenja i koristi sve mogućnosti da obezbijedi napredovanje učenika; aktivno traži načine za uspostavljanje dobre saradnje sa učenicima, roditeljima/starateljima, kolegama i lokalnom zajednicom.

Literatura za nastavnike

Udžbenici za strane jezike, preporučeni i odobreni od strane Ministarstva i dalje su obavezan, nezamjenljiv i neizbježan nastavni materijal. Izbor udžbenika se vrši u skladu sa nastavnim programom i zahtjevima škole, ali i potrebama i interesovanjima učenika. Iako su nastavnici u obavezi da u realizaciji nastave koriste odobrene udžbenike, slobodni su da koriste i dodatnu literaturu i priručnike, kao i medijsku tehnologiju u cilju ostvarivanja ciljeva predviđenih predmetnim programom.

LITERATURA

1. Tomić A.: **Izabrana poglavlja iz didaktike**, Filozofski fakultet, Ljubljana, 1997.
2. **Osnove za obnovu nastavnih planova i programa osnovne škole**, Ministarstvo prosvjete i nauke, Podgorica, 2002.
3. Barrutia,R.: **Fonética y fonología españolas**, John Wiley and Sons, New York, 1994.
4. Alonso,E.: **¿Cómo ser profesor y querer seguir siéndolo?**, Edelsa, Madrid,1994.
5. Romera Castillo, J.: **Didáctica de la lengua y literatura**, Editorial Playor, Madrid,1983.
6. Sánchez Pérez, A.: **El método comunicativo y su aplicación a la clase de idioma**, SEGEL, Madrid,1987.
7. **Las competencias clave del profesorado de lenguas segundas y extranjeras**, Instituto Cervantes, 2012.
8. **Glossa - časopis za nastavnike stranih jezika, br.1.**, Alijansa Jugoslavija - Francuska, Beograd, 1996.
9. Šotra, T.: **Savremene tendencije u nastavi stranih jezika**, Zbornik radova, Univerzitet Crne Gore, Filozofski fakultet, Nikšić, 2001.
10. **Zajednički evropski okvir za žive jezike. Učenje, nastava, ocjenjivanje**, Ministarstvo prosvjete i nauke Republike Crne Gore, Podgorica, 2003.

Predmetni program **ŠPANSKI JEZIK drugi strani jezik I, II, III i IV** razred filološke gimnazije uradila je **Komisija** u sastavu:

Dragana Drobnjak, predsjednica

Tamara Đuranović, članica

U izradi Predmetnog programa korišćeni su prethodno važeći Predmetni program zasnovan na ciljevima i Metodološko uputstvo za pisanje predmetnih programa zasnovanih na ishodima (Podgorica, 2019), a konsultovani su i predmetni programi iz država u regionu.

Nacionalni savjet za obrazovanje na sjednici održanoj 23. jula 2020. godine, utvrdio je **Predmetni program ŠPANSKI JEZIK drugi strani jezik** za I, II, III i IV razred filološke gimnazije.